אין דער יודישער וועלט.

400,000 דאָלאַר פאַר די יודען אין פוילען.

(מ.) דער „דזשאָינט"-עקזעקוטיוו אין ניו-יאָרק האָט אסיגנירט 300,000 דאָלאַר אויף ביליגען קרעדיט פאַר די האַנדווערקער, קליינ-הענדלער און מיטעל סוחרים, 50,000 דאָלאַר אויף באַלדיגע הילף צוזאַמען מיט דער פסח שטיצע און 50,000 דאָלאַר אויף קינדער הילף און אַנדערע אַקציעס צוזאַמען 400,000 דאָלאַר אויף הילפס-צוועקען פאַר דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען.

33,500 עמיגראַנטען פון פוילען זאָל מען היי-יאָהר אַריינלאָזען קיין אַמעריקא.

אין וואַשינגטאָן ווערט בעהאנדעלט דער געזעץ-פראָיעקט פון קאָנגרעסמאַן פערלמאָן א. א. לויט וועלכע ס'וועלען אַריינגעלאָזען ווערען קיין אַמעריקאַ פרויען צו זייערע מענער, מינדעריעהריגע קינדער צו זייערע עלטערען, מענער צו זייערע פרויען — סיי צו אַזעלכע, וועלכע זענען שוין אַמעריקאַנער בירגער, סיי אויך אַזעלכע, וועלכע האָבען ערשט אָנגעגעבען זייערע ערשטע בירגערשאַפט-פאַפירען. די צאָהל פון נייע עמיגראַנטען, וואָס וועלען קענען אַריינקומען אין לאַנד באַטרעפען 577.000.

די ערשטע קאָנפערענץ פון „צעירות אגודת ישראל" אין פוילען.

מאָנטאָג און דינסטאָג כ"ב, כ"ג אָדר ד. י. איז אין איינעם פון די בית-יעקב שולען אין לאָדז פאָרגעקומען די ערשטע לאַנדעס-קאָנפערענץ פון צעירות אַגודות ישראל.

אויסער די 100 דעלעגאַטינס פון 60 שטעדט אין פוילען זענען אויך צו דער קאָנפערענץ געקומען פאָלגענדע געסט: ד"ר דייטשלענדער (וויען), ד"ר מונק (בערלין) און פר"ל ראָטשילד (ציריך)

מיט אַ קורצע רעדע עפענט די קאָנפערענץ דער ביזאיצטיגער לייטער פון צ. ס. רעדאַקטאָר פרידענזאָהן און בעגריסט גלייכצייטיג די אויסלענדישע געסט וואָס זענען ספּעציעל צו דער קאָנפערענץ געקומען. ס'בעגריסען דאַן אויך די קאָנפערענץ אין נאָמען פון אַלוועלטליכען ועד-הפועל פון אגודת ישראל ד"ר דייטשלענדער, אין נאָמען פון „עזרא" בונדעס לייטונג אין דייטשלאַנד ד"ר מונק, פון. ועד הפועל פון אַגודת-ישראל אין פוילען פּראַגער, לאָדזער אַגודה — פרנס וואָדיסלאַווסקי, און אין נאָמען פון „צעירות אגודות ישראל" אין דייטשלאַנד, פר"ל ראָטשילד.

נאָכ'ן אויסוועהלען אַ פרעזידיום און די נויטיגע קאָמיסיעס, ווערען געהאַלטען די בעריכט'ס רעפעראַטען, נאָך וועלכע ס'ענטוויקעלט זיך אַ לעבהאַפטע דיסקוסיע, פר"ל מאַנדרא לייזט נאָכהער פאָר, די געהעריגע רעזאָלוציעס צום אָבשטימונג און ס'ווערט אויסגעוועהלט 1) אַ צענטראַל-ראַט, 2) עקזעקוטיווע און 3) צענטראַל-ביורא מיט'ן זיץ-אָרט אין לאָדז.

דינסטאג אָווענד איז אין „סקאלאַ" זאָל פאָרגעקומען אַ פייערליכע שלוס-מיטינג, אויף וועלכען ס'זענען אַרויסגעטרעטען מיט רעפעראַטען פרוי פּאָגעל — (יודיש), פר"ל ראָטשילד — (דייטש), פח"ל. גינצבורג — (פויליש), ראָזאַ — (יודיש), מאַנדרא — (לשון-קודש). דער שלוס-מיטינג איז בעזוכט געוואָרען פון 2000 פרויען און פריילינס און איבערגעלאָזט אַ געוואַלדיגען רושם אין לאָדז.

— דאָנערשטאג אָווענד האָט די וואַרשאָווער אָבטיילונג פון „בנות אַגודת ישראל"-אָרגאַניזאַציע איינגעאָרדענט אַ פרויען-מיטינג, אויף וועלכען ס'זענען אַרויסגעטרעטען מיט רעפעראַטען: פריילין ראָטשילד — ציריך, פר"ל ראזא — וואַרשא א. א. דער מיטינג האָט געמאַכט אַ געוואַלדיגען איינדרוק און פיעל אַנוועזענדע האָבען זיך פערשריבען אַלס מיטגלידערינס אין דער אָרגאַניזאַציע

ד"ר דייטשלענדער אין פוילען.

דער דירעקטאָר פון דער קרן-התורה צענטראַלע ד"ר שמואל דייטשלענדער האָט געווײלט איניגע טעג אין וואַרשא, ווי ער האָט אָבגעהאַלטען זיצונגען מיט דער עקזעקוטיווע פון דער אגודה-צענ: ראַלע איבער פער-שידענע ענינים פון חנוך און קרן התורה און בעזוכט די אָרטאָדאָקסישע חנוך-אַנשטאַלטען אין וואַרשא ווי מתיבתא, תורת-חיים, בית-יעקב א. ד. ג.

צוליעב דער אַנוועזענהייט פון ד"ר ש. דייטשלענדער אין פוילען האָט די „בית-יעקב"-צענטראַלע אין קראקא, איינגעאָרדענט עקזאַמענס פון די שילערינס פון לעהרערין-סעמינאַר אין קראקא און פאַר די שילערינס פון די פאָרט-בילדונגס קורסען וואָס זענען פאָריגען זומער פאָרגעקומען אין ראַבקאַ.

די עקזאַמענס אין סעמינאַר זענען פאָרגעקומען פרייטאַג י"ט אדר אין קראקא אויף די לימודים: חומש נביאים-ראשונים, תהילים, געשיכטע, דקדוק, תפילה, דינים, פּאַלעסטינאָגראַפיע און פעדאַגאָגיק. פון די 40 שילערינס האָבען נור איניגע נישט אויסגעהאַלטען און בעקומען אַ פערלענגערונג אויף איניגע מאָנאַטען.

די עקזאַמענס פון די פאָרטבילדונגס-קורסען שילערינס זענען פאָרגעקומען מאָנטאג כ"ב אדר אין לאָדז און מיטוואָך כ"ד אדר אין וואַרשא. פון 15 שילערינס האָבען נור צוויי דעם עקזאַמען נישט אויסגעהאַלטען.

עס איז אויך בעשלאָסען געוואָרען, אַז דער צווייטער לעהרערין-קורס וועט פאָרקומען היינטיגען זומער אין קראקא אָדער אומגעגענד.

—אין משך פון שבת'דיגען טאָג איז פאָרגעקומען אין „חבצלת" לאָקאַל צוויי רעפעראַטען. 4 בייטאָג האָט ד"ר דייטשלענדער געהאַלטען אַ פאָרטראַג פאַר די שילערינס פון די העכערע קלאַסען איבער תהילים און נביאים, און 8 אָווענד איז פאָרגעקומען אַן עלטערן פערזאַמלונג אויף וועלכע ד"ר דייטשלענדער איז נאָכאַמאָל אַרויסגעטרעטען און האָט געהאַלטען אַ לענגערע רעדע איבער דער בעדייטונג פון די רעליגיעזע טעכטער ערציהונג און די נוצען פון „חבצלת", און ער האָט גערופען די עלטערען זיך צו בעציהען מיט מעהר פעראינטערעסירונג פאַר „חבצלת". נאָך איהם האָט גערעדט פריילין ראָטשילד און נאָך אַ שלום וואָרט ...ן אַ קאָמיטעטס מיטגליעד איז די פערזאַמלונג געוואָרען געשלאָסען.

אַ יוד — איטאַליענישער געזאַנדטער אין בוענאס איירעס.

רוים. אויפ'ן אָרט פון גראף אלדאָווראַנדי, וועט אַלס איטאַליענישער געזאַנדטער אין בוענוס-איירעס בעשטימט ווערען דער יודישער דעפוטאַט אַראַזיאָ פערדאָזוי.

פערלאג „חבצלת" שעדלעץ

שוין ערשינען דאָס אינהאַלטסרייכע עסטעטיש בוך

„לילִיען" פון בעל שם

דאָס בוך האָט אַ פאַר וואָרט פון שרה שענירער און איז בעשטימט פאַר יודישע טעכטער און „בית-יעקב" שילערינס אַלס לעזע מאַטעריאַל.

פרייז מיט פּאָרטאָ 35 גראָשען 5 עגז. צו 30 גר.

בעלד פאָראויס — אדרעס פאַר בריעף און געלד

„חבצלת" י. מ. קליינלערער שעדלעץ, וואַרשאווער 14

פ. ס. דאָס געלד קען מען שיקען אין פּאָסט מאַרקען.

פון פאָדליאַשער לעבען.

לוקאָוו.

„נאָר נישט אין געאיילעניש..

ווי בעקאַנט האָט אונזער פאָרזיצענדער פון דער גמינע בעת די גרויסע פרעסט, בעשלאָסען צו רופען אַ זיצונג, וועגען בעזאָרגען די אָרימע יודישע בעפעלקערונג מיט קוילען און האָלץ. גאָר האַלטענדיג כּ...ן פון דער שיטה „אַז פון געאיילעניש קומט קיין גוטס נישט אַרויס" האָט ער בעשלאָסען זיך מיט די קוילען אקציע נישט צו איילען זיך. און אַזוי איז טאַקי די די קויהלען-זיצונג ביז היינטיגען טאָג נאָך נישט צונויפגערופען געוואָרען. זעלבסטפערשטענדליך, אַז אויב ס'איז נאָך נישט ערלעדיגט געוואָרען די קוילען-פראַגע איז נאָך צו רעדען וועגען אַמצה אַקציע גאַנץ פּריה-צייטיג . . ., אַזוי האָט מען טאַקי נאָך ביז היינטיגען טאָג נישט געהערט, אַז אונזער גמינע-פרעזעס זאָל אַ טראַכט טהוען, וועגען די גרויסע אחריות וואָס ער נעהמט אויף זיך, אין דער צייט וואָס עס שטעהט פאַר הונדערטער אָבגעקומענע מענשען זאָלען בלייבען אָהן אַ שטיקעל מצה אום פּסח.

מערקווירדיג איז, אַז זאָגאַר די ביטע פון „בית-לחם" מ'זאָל איהר אָבגעבען דעם „גמינע-פּאַלאַץ" אויף אָבהאַלטען אַ זיצונג מי'ט'ן אַנטייל פון שטאָדטישע פאַר-שטעהר וועגען אָנהויבען אַ פּסח אקציע, איז אָבגעוואָרפען געוואָרען „משמעות אויך צוליעב'ן טעם' „נאָר נישט אין איילעניש„.

ווי מען זעהט אַלזאָ, וועלען די ביידע זיצונגען, וועגען די קויהלען-אקציע און פּסח-אַקציע צוזאַמען פאָרקומען . . .

דאָס וועט אָבער זיין אַ אייביגער שאַנד-פלעק פאַר דער לוקאָווער יודישער בעפעלקערונג.

דערביי דאַרף מען אויפמערקזאַם מאַכען די פיהרער פון דער „אגודה" אויף זייער אונפערשטענדליכע האַנדלונג בנוגע דער פּסח-אַקציע. מיר שטעהען שוין איי-ניגע טעג פאַר פּסח און ס'איז נאָך לחלוטין גאָר נישט וועגען דעם געטהון געוואָרען.

—בעת ס'האָט זיך געהאַנדעלט אין אַנהויב זמן וועגען עפענען דעם בית יעקב, האָט דער פאָרזיצענדער פון דער גמינע דאָס מאָל זיך „מוסר נפש" געווען און „אנגע-גירט די לענדען" און ענדליך צונויפגערופען אַ זיצונג פון ראַט און די פערוואַלטונג, אויף וועלכע ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז איינשטימונג (זאָגאַר די לינקע האָבען דערפאַר געשטימט) נעהמט די גמינע אויף זיך צו צאָהלען פאַר אַלע אָרימע קינדער. דער פּאַרז. האָט זיך געווענדעט צום „בית יעקב" קאָמיטעט ער זאָל אַראָבברענגען אַ לעהרערין אויף דער קאָנטע פון דער גמינע, וועלכע נעהמט אויף זיך אויסצוצאָהלען יעדען חודש די סובסידיע. אָבער ביז היינטיגען טאָג, האָט נאָך דער פּאָרז. פון דער גמינע נישט געהאַט קיין צייט אויסצוצאָהלען קיין איינציגע זל. משמעות, אויך צוליעב'ן זעלבען טעם — נאָר נישט אין איילעניש... „צוליעב דער גרויסער אַרבייט". ווי מ'זאָגט, קלערט דער ה' פּאָרזיצענדער גאַנץ ערנסט, אַנצוגעבען זיך אין דימיסיע. נאָר אויף ווען דאָס קען אַרויסקומען קען מען נישט פאָראויסזאָגען. לויט די אויבענדער-מאָנטע שיטה פון פּאָרז.—„נאָרנישט אין איילעניש" וועט דאָס שוין אַרויסקומען צו די צווייטע וואַהלען . . .

בן-משה.

סאָקאָלאָוו.

מאָנטאג שושן פורים איז אין „דאָם לודאָווי" פאָרגעקומען אַ גראַנדיעזע פורים-פאָרשטעלונג, אויסגעפיהרט דורך די בית יעקב שילערינס. ס'איז פאָרגעשטעלט געוואָרען „דער גס פון פורים" און „דער כּח פון הייליגען שבת" און נאָך פערשיעדענע דעקלאַמאַציעס. ווי נאָר ס'איז אין שטאָדט בעקאַנט געוואָרען, אַז עס קומט פאָר די פאָרשטעלונג האָט מען זיך אין די פערשידענע קרייזען דערמיט פעראינטערעסירט. דאָס איז אַ דאַנק די חנוכה-פייערונג, וועלכע האָט בולט בעוויזען די גוטע פאָלגען פון דער רעליגיעזער ערציהונג וואָס די קינדער בעקומען אין בית יעקב. אויך דאָס מאָהל האָט זיך דאָס פובליקום נישט ענטוישט. די פערשיעדענע דעקלאַמאַציעס און שילדערונגען פון די קינדער וועגען היינטיגען רעליגיעזען מצב פון די יודישע טעכטער און דאָס לעבעדיגע בילד פון „אסתר" האָט אַרויסגערופען ביים פובליקום אַ געוואַלטיגען בייפאַל. בעזונדערס הערליך איז געווען די פאָרשטעלונג „דער כּח פון הייליגען שבת". דאָס פובליקום האָט וואַרעם אַפּלאָדירט די שילערינס. און בעזונדערס די לעהרערין פאַר איהר וואונדערפולע מייסטערשטיק, ווי אויך פאַר איהר איבערגעגעבענהייט צו די שילערינס.

ביי דער געלעגענהייט מוזען מיר אויפמערקזאַם מאַכען די עלטערן, וועמענס קינדער עס לערנען אין בית יעקב, ווי אויך כּלל אָרטאָדאָקסישע יודען פאַר זייער פערנאַכלעסיגונג פון זייער חוב פאַר'ן בית יעקב. זיי ברויכען זיין אַ ביסעל מעהר פעראינטערעסירט אין'ם מאַטעריעלען מצב פון בית-יעקב, וועלכער איז דורך אַזוי פיעל מיה און אַרבייט געשאַפען געוואָרען.

מיר דריקען אויס אונזער טיפסטער האָפנונג, אַז די אָרטאָדאָקסישע יודען וועלען ענדליך דאָך פערשטעהען זייער חוב און אויפ'ן קומענדען זמן וועלען זיי זיכערן דעם עקזיסטענץ פון דעם איינציגען רעליגיעזען ערציהונגס-אַנשטאַלט פאַר אונזערע טעכטער.

אגודתי.

קאַלושין.

שוין אַ לענגערע צייט, ווי צווישען אונזער קהלה מיט דער מראָזעסער קהלה קומט פאָר אַ מחלוקת, צוליעב דעם וואָס די קאַלושינער יודישע קהלה האָט צו בעצאָהלען שפּיטאָלגע פון דער מראָזעסער יודישער בעפעלקערונג אַנ'ערך פון דריי טויזענד זל.. די קאַלושינער קהלה האָט דעריבער שטאַרק השק געהאַט צו אַנעקסירען די מראָזעסער „שחיטה", די מראָזעסער יודישע קהלה איז זעלבסטפערשטענדליך אויף דעם נישט איינגעגאַנגען.

פאַריגע וואָך איז ביים שעדלעצער ראַבינאַט פאָרגעקומען אַ דין תורה. מצד די קאַלושינער יודישע גמינע איז אַרויס.ע.רעטען דער פּרעזעס פון ראַט ה' פריילין. און מצד די מראָזעסער קהלה, דער איצטיגער רב. נאָך אַ לענגערע בעראַטונג איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען אַ פּסק-דין, אַז די מראָזער „שחיטה" געהט נישט אַרונטער אונטער דער קאַלושינער קהלה, נאָר דער חוב דאַרף געדעקט ווערען במשך פון 4 יאָהר.

אַ דאַנק דער השתדלות פון איניגע טיכטיגע עסקנים האָט לעצטענס דער היגער שט. ראַט בעשטימט אַ סובסידיע לטובת דער רעליגיעזער טעכטער-שולע בית יעקב.

עס בלייבט אונז נאָר איבער צו בעמערקען, אַז די אָרטאָדאָקסישע קהלה אין קאַלושין האָט קיין סובסידיע ביז היינטיגען טאָג נישט בעשטימט... בן עיר.

אונזער וועג-שעדליץ 1926-03-19 ד-ניסן-תרפו גליון-0082 000003 a הודפס מתוך הארכיון היהודי